

Reactienota Notitie Reikwijdte en Detailniveau Dijkversterking IJsseldijk Zwolle-Olst

29 mei 2018

Deze reactienota is opgesteld door waterschap Drents Overijsselse Delta in samenwerking met de Provincie Overijssel en met medewerking van gemeente Olst-Wijhe, gemeente Zwolle, Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat.

Inleiding/voornemen HWBP IJsseldijk Zwolle-Olst

Het projectgebied IJsseldijk Zwolle-Olst bestaat uit 28,9 kilometer dijk langs de oostoever van de IJssel. Het gebied strekt zich vanaf de Haereweg in Olst tot aan de Spooldersluis in Zwolle. Uit een analyse van het veiligheidsprobleem in 2016 blijkt dat in het projectgebied ruim 28,8 kilometer van de 28,9 kilometer dijk niet aan de wettelijk gestelde normen voldoet. Overijsselse Delta (WDO Delta) is daarom in 2017 het dijkversterkingsproject "IJsseldijk Zwolle Olst" gestart. Dit project wordt uitgevoerd in het kader van het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Een overzicht van het projectgebied met trajectindeling is te vinden in bijlage 1.

Voor het project wordt een milieueffectrapportage (MER) opgesteld. In het rapport worden de milieueffecten van de dijkversterking beschreven. Het doorlopen van deze procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.-procedure) heeft als doel alle aspecten rondom het milieu mee te nemen in het besluit dat het bestuur van WDO Delta neemt in het kader van het projectplan Waterwet. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) is de eerste stap van de m.e.r.-procedure voor de dijkversterking IJsseldijk Zwolle-Olst. De NRD beschrijft welke verschillende alternatieven voor het versterken van de dijk en welke meekoppelkansen worden onderzocht (wat) en de manier waarop deze worden onderzocht (hoe).

Van 8 maart tot en met 19 april 2018 lag de NRD ter inzage en kon iedereen een reactie indienen bij de provincie Overijssel, bevoegd gezag voor de m.e.r.-procedure. In deze periode kon een ieder aangeven wat men mist in de aanpak van de m.e.r.-procedure en vragen of opmerkingen meegeven over de onderzoeksmethodiek of de wijze van selectie van de kansrijke alternatieven.

In deze reactienota geven wij zo goed mogelijk antwoord op de vragen en opmerkingen, en geven wij aan of de reactie leidt tot aanpassingen of aanvullingen in het m.e.r. onderzoek.

Reacties

Er zijn 32 reacties ontvangen op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. In hoofdlijnen hebben de reacties betrekking op:

- Alternatieve oplossingen waarbij geen verbreding van de dijk nodig is.
- Aandacht voor milieueffecten van de alternatieven in het MER (zoals natuurwaarden).
- Recreatieve meekoppelkansen en de invloed daarvan op de leefomgeving.
- Reacties en vragen over het besluitvormingsproces

In tabel 1 zijn de reacties samengevat en beantwoord. De beantwoording hebben we opgesteld in samenwerking met de provincie Overijssel en de initiatiefnemers van meekoppelkansen (gemeente Olst-Wijhe, gemeente Zwolle en Staatsbosbeheer). Ook is in de tabel aangegeven in hoeverre een reactie leidt tot een wijziging in de methodiek en/of de te onderzoeken thema's en alternatieven. Daarnaast zijn er diverse reacties binnen gekomen over het betrekken van de grondeigenaren. Een toelichting en antwoord op deze reacties is gegeven in bijlage 2).

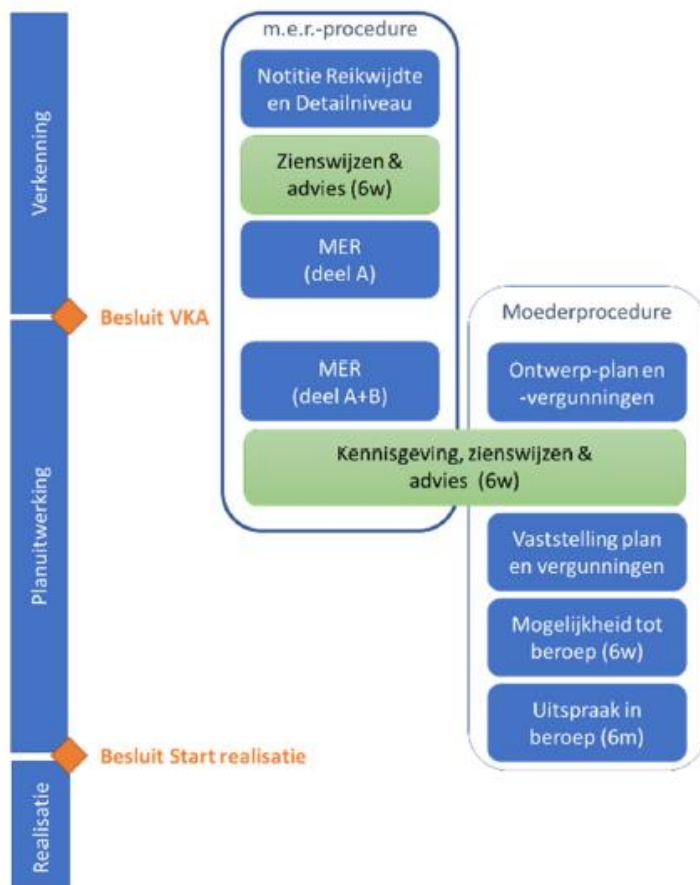
De reacties geven goed weer wat de mensen die bij de dijk wonen, werken en recreëren belangrijk vinden. Het maakt ons als waterschap nog meer bewust van het feit dat de dijk op allerlei manieren gebruikt en beleefd wordt. Ook is duidelijk dat er zorgen zijn over de impact van een dijkversterking op

de woon- en leefomgeving. We nemen met iedere indiener apart contact op voor een persoonlijke reactie waarin we de beantwoording toelichten.

Vervolg m.e.r. procedure

De m.e.r. procedure start in de Verkenningfase en ronden we af in de Planuitwerkingsfase. In de Verkenningfase onderzoeken we de verschillende kansrijke alternatieven en brengen we de onderscheidende milieueffecten van de alternatieven in beeld. Het MER deel A geeft deze resultaten weer. Dit rapport geeft de impact op de omgeving van de alternatieven weer en bevat belangrijke informatie voor de afweging en keuze voor het Voorkeursalternatief. Naar verwachting wordt de keuze voor een Voorkeursalternatief eind 2019 gemaakt door het Algemeen Bestuur van het waterschap. Gedurende het opstellen van het MER controleren wij of we de reacties op een juiste wijze hebben meegenomen. Daarnaast krijgen we ook een advies van Provincie Overijssel en een advies van commissie MER over de inhoud van het MER.

Het MER deel A publiceren we samen met de concept-voorkeursbeslissing in 2019. Iedereen is dan in de gelegenheid om hier een zienswijze op in te dienen.

In de planuitwerkingsfase werkt het waterschap het voorkeursalternatief voor de dijkversterking verder uit tot een gedetailleerder ontwerp en plan. Dit plan beschrijven we in het ontwerp Projectplan Waterwet (of Projectbesluit onder de nieuwe Omgevingswet). Het MER vullen we in deze fase aan met meer gedetailleerde onderzoeken van het uitgewerkte plan. Het definitieve MER (MER deel B) gaat vervolgens samen met het ontwerp-projectplan Waterwet formeel ter inzage. Dit besluit op het projectplan staat open voor zienswijzen. Deze zienswijzen worden behandeld, daarna neemt Gedeputeerde staten van de provincie een besluit over het definitieve projectplan. Tegen dit besluit kan in beroep worden gegaan bij de Raad van State.

Reacties en antwoorden per thema

Onderstaande tabel behandelt de reacties die betrekking hebben op de inhoud van de NRD, te onderzoeken alternatieven of te onderzoeken thema's. Overige punten in de binnengekomen reacties die geen betrekking hebben op de inhoud van de NRD, worden via een persoonlijke brief aan de indiener beantwoord.

		Samenvatting reactie	Antwoord waterschap	Wijziging in methodiek of alternatieven
1	Indieners 2, 9, 13, 16, 17, 19, 20, 28, 29, 32	Indiener verzoekt om ter hoogte van de woningen (traject 15.1) de zelfstandigkerende constructie (alternatief E) te onderzoeken en toe te passen, zodat er geen verbreding van de dijk noodzakelijk is die ruimte vraagt van particuliere eigendommen.	Op traject 15.1 wordt de zelfstandigkerende constructie (alternatief E) onderzocht als één van de kansrijke alternatieven gezien de beperkte ruimte buitendijks en binnendijks. (Zie NRD pagina 25 en bijlage 2 van de NRD). In 2019 maakt het Algemeen Bestuur van het Waterschap een keuze voor een voorkeursalternatief voor dit traject, op basis van een afweging van de thema's: Impact op de omgeving (milieueffecten), kosten en techniek	Dit alternatief wordt al onderzocht op dit traject.
2	Indieners 4, 10, 11, 12, 18, 22, 30	Indiener verzoekt om ter hoogte van de woningen (traject 15.2) de zelfstandigkerende constructie (alternatief E) te onderzoeken en toe te passen zodat er geen verbreding noodzakelijk is die ruimte vraagt op particuliere eigendommen.	Het waterschap streeft ernaar om de huidige functies en waarden van de dijk waar mogelijk te behouden of terug te brengen na dijkversterking. Ter hoogte van de woningen (Nilantsweg 81, 83 en Turnhoutsweg 3) zijn de geselecteerde alternatieven lastig inpasbaar. Hier onderzoeken we welk maatwerk mogelijk is om de woning te behouden. Eén van de maatwerkoplossingen is de zelfstandigkerende constructie. Naar aanleiding van de binnengekomen reacties heeft het waterschap besloten de zelfstandigkerende constructie (alternatief E) ook te onderzoeken voor dijkversterking ter hoogte van de percelen met een woonbestemming (tussen Nilantsweg 65 t/m 97, tot en met hm 45.95) (Zie bijlage 4). In de alternatievenstudie wordt alternatief E net als de andere kansrijke alternatieven (B en D) onderzocht en afgewogen op de thema's Impact op omgeving, techniek en kosten om te komen tot een voorkeursalternatief.	Ja, alternatief E wordt ook onderzocht ter hoogte van de woningen op traject 15.2. Op dit dijktraject worden alternatief B, D en E onderzocht, zie ook bijlage 3 van deze reactienota. Rond de woningen (Nilantsweg 81, 83 en Turnhoutsweg 3) die in het ruimtebeslag van de kansrijke alternatieven vallen, wordt een maatwerkoplossing gezocht. Dit doen we in de Planuitwerkingsfase in nauw overleg met de bewoners. Het zoeken naar een maatwerkoplossing voor behoud van woningen maakt deel uit van

		Samenvatting reactie	Antwoord waterschap	Wijziging in methodiek of alternatieven
				de huidige (voorgestelde) werkwijze.
3	Indiener 25	Indiener vraagt ter hoogte van de deeltraject 15.2 alternatief D te onderzoeken en toe te passen (buitendijkse kruinverschuiving) om de aanwezige woningen te sparen.	Alternatief D wordt samen met andere alternatieven de komende periode onderzocht. Eind 2019 maakt het waterschap een keuze voor een Voorkeursalternatief op basis van een afweging van de thema's: Impact op de omgeving (en daarbijbehorende milieueffecten), kosten en techniek.	Alternatief D wordt al op deze locatie onderzocht.
4	Indiener 4	Indiener maakt zich zorgen over het behoud van de bomenrij op traject 15 behorende bij Nilantweg 99	Het waterschap streeft naar goede landschappelijke inpassing van de dijkversterkingsmaatregelen, waarbij de huidige functies en waarden worden behouden of teruggebracht na de dijkversterking. Het waterschap onderzoekt daarom of en hoe de bomenrij behouden kan blijven. Mocht het niet mogelijk zijn om de maatregelen rond de bomenrij in te passen, dan wordt gekeken naar herplant of andere vormen van inpassing. In de afweging welke inpassingsmaatregelen gerealiseerd worden, spelen de volgende criteria een rol: kosten (van behoud versus herplant), impact op omgeving (o.a. effecten op natuur en landschap) en technische aspecten (zoals beheerbaarheid en uitvoeringsrisico's).	De maatregelen worden landschappelijk ingepast met aandacht voor behoud of herplant van groenstructuren. Dit is al onderdeel van de aanpak.
5	Indiener 6	Indiener verzoeken om de zelfstandigkerende constructie (alternatief E) te onderzoeken op traject 9 ter hoogte van de woningen aan de dijk om de woningen te kunnen behouden.	Het waterschap streeft ernaar om de huidige functies en waarden van de dijk waar mogelijk te behouden of terug te brengen na dijkversterking. De alternatieven die in de Verkenningsfase worden onderzocht zijn ter hoogte van woningen op of dichtbij de dijk niet altijd inpasbaar. Voor deze locaties wordt een maatwerkoplossing gezocht. Aan het einde van de Verkenningsfase, bij de keuze voor het Voorkeursalternatief in 2019, geeft het waterschap duidelijkheid over behoud van de woonfuncties op en langs de dijk en of een woonfunctie door maatwerk behouden kan blijven. In de planuitwerkingsfase wordt het maatwerk in overleg met de betrokken grondeigenaar/eigenaren uitgewerkt en wordt de keuze gemaakt welke maatwerkoplossing wordt toegepast. Bij de	Rond de woningen in traject 9 die in het ruimtebeslag van de kansrijke alternatieven vallen zoeken we naar een maatwerkoplossing. Dit doen we in de planuitwerkingsfase in nauw overleg met de bewoners. Het zoeken naar een maatwerkoplossing voor behoud van woningen maakt deel uit van de huidige (voorgestelde) werkwijze.

		Samenvatting reactie	Antwoord waterschap	Wijziging in methodiek of alternatieven
			<p>uitwerking is bijzondere aandacht nodig voor de aansluitingen vanuit het maatwerk op de rest van het dijktraject.</p> <p>In de afweging welke maatwerkoplossing gerealiseerd wordt, spelen de volgende criteria een rol: kosten (in relatie tot de kosten bij verlies van woonfunctie en daarbij wettelijk te vergoeden schade en compensatie), impact op omgeving van de maatwerkoplossingen (o.a. milieueffecten) en technische aspecten (zoals beheerbaarheid en uitvoeringsrisico's).</p>	
6	Indiener 7	<p>Indieners verzoeken om de zelfstandigkerende constructie (alternatief E) te onderzoeken op traject 11 ter hoogte van buurtschap Harculo (t/m Fabrieksweg 15) om de woningen te kunnen behouden.</p>	Zie antwoord op reactie 5	<p>Nee, rond de woningen op de dijk in buurtschap Harculo (traject 11) die in het ruimtebeslag van de kansrijke alternatieven zoeken we naar een maatwerkoplossing. Dit doen we in de planuitwerkingsfase in nauw overleg met de bewoners. Het zoeken naar een maatwerkoplossing voor behoud van woningen maakt deel uit van de huidige (voorgestelde) werkwijze.</p>
7	Indiener 7	<p>Indiener verzoekt rekening te houden met de kaphaag op traject 11 en deze te behouden of terug te brengen.</p>	<p>Het waterschap streeft naar goede landschappelijke inpassing van de dijkversterkingsmaatregelen, waarbij de huidige functies en waarden worden behouden of teruggebracht na de dijkversterking. Het waterschap onderzoekt daarom of en hoe de kaphaag behouden kan blijven. Mocht het niet mogelijk zijn om de maatregelen rond de kaphaag in te passen, dan wordt gekeken naar herplant of andere vormen van inpassing. In de afweging welke inpassingsmaatregelen gerealiseerd worden, spelen de volgende criteria een rol: kosten (van behoud versus herplant),</p>	<p>De maatregelen worden landschappelijk ingepast met aandacht voor behoud of herplant van groenstructuren. Dit is al onderdeel van de aanpak.</p>

		Samenvatting reactie	Antwoord waterschap	Wijziging in methodiek of alternatieven
			impact op omgeving (o.a. effecten op natuur en landschap) en technische aspecten (zoals beheerbaarheid en uitvoeringsrisico's).	
8	Indiener 7	Indiener verzoekt om alternatief A te onderzoeken op een gedeelte van traject 11. Dit alternatief biedt meer zekerheid op het gebied van waterveiligheid.	De selectie van de kansrijke alternatieven heeft plaats gevonden op basis van een afweging van de thema's: Impact op omgeving (en daarbijbehorende milieueffecten), techniek en kosten (zie bijlage 2 van de NRD). Alternatief A heeft grote negatieve effecten op de binnendijkse functies, zoals woningen. De andere alternatieven bieden voor vergelijkbare kosten dezelfde waterveiligheid en kennen minder grote milieueffecten. Daarom is alternatief A voor dit dijktraject niet als kansrijk beoordeeld.	Nee, alternatief A kent op dit traject te veel andere nadelen. De kansrijke alternatieven voldoen allemaal aan de normen voor waterveiligheid.
9	Indiener 7	Indiener verzoekt om alternatief D te onderzoeken ter hoogte van de insteekhavens van traject 12.	De selectie van de kansrijke alternatieven heeft plaats gevonden op basis van een afweging van de thema's: Impact op omgeving (en daarbijbehorende milieueffecten), techniek en kosten (zie bijlage 2 van de NRD). Alternatief D leidt tot een verkleining van de insteekhavens en is technisch zeer moeilijk uitvoerbaar ter hoogte van de insteekhavens. Daarom is dit alternatief op deze locatie niet als kansrijk beoordeeld.	Nee, alternatief D kent op dit deeltraject te veel andere nadelen.
10	Indiener 1	Indiener verzoekt om alternatief E (zelfstandigerende constructie) over het gehele dijktraject te onderzoeken in het MER.	De selectie van de kansrijke alternatieven heeft plaats gevonden op basis van een afweging van de thema's: Impact op omgeving (en daarbijbehorende milieueffecten), techniek en kosten (zie bijlage 2 van de NRD). Het waterschap onderzoekt alternatief E alleen wanneer er zowel binnendijs of buitendijs over grote delen van een (deel)traject waardevolle functies en waarden zijn. Op de meeste trajecten tussen Olst en Herxen is alternatief E niet als kansrijk beoordeeld. Dit komt omdat de hogere aanlegkosten niet opwegen tegen de vermeden impact op omgeving. Alternatief E is zo'n 2,5 – 3x duurder dan de andere alternatieven voor de dijktrajecten tussen Olst en Herxen waar geen dijkverhoging nodig is. Deze kosten zijn bepaald door middel van kentallen uit de landelijke praktijk en getoetst door een onafhankelijk bureau.	Nee, alternatief E wordt niet voor het gehele dijktraject onderzocht in het MER

		Samenvatting reactie	Antwoord waterschap	Wijziging in methodiek of alternatieven
			Zie verder antwoord op reactie 11.	
11	Indieners 1, 10, 11, 16, 17, 19, 26,	Indiener wenst meer inzicht in en onderbouwing van de kosteninschatting van alternatief E (zelfstandigerende constructie) voor een betere vergelijking en verantwoording van de kansrijke alternatieven op basis van vermeden effecten.	In de Verkenningsfase worden de aanleg en onderhoudskosten van alle kansrijke alternatieven voor een periode van 100 jaar berekend. Hierbij brengt het waterschap ook de kosten van Alternatief E in beeld en leidt daaruit ook een kostenindicatie af voor trajecten waar alternatief E niet als kansrijk is beoordeeld.	Het waterschap berekent de kosten van alternatief E in de verkenningsfase.
12	Indiener 1, 4, 6,	Indieners vragen om de resultaten van de damwandproef op de Eemdijk mee te nemen bij het ontwerpproces en te onderzoeken als alternatief.	De damwandproef is bekend bij het waterschap. Deze proef gaat over het toepassen van een damwand als bermverkortende maatregel. Door toepassing van een damwand in een berm kan een stabiliteitsberm verkort worden. Bij deze proef is getest wat het verschil is in sterkte tussen een dijk met damwand in de stabiliteitsberm en een dijk zonder damwand en een bredere berm. Dijkversterking met damwanden is een kostbare oplossing ten opzichte van een oplossing in grond, maar door de kortere berm wordt deze regelmatig toegepast om bebouwing langs de dijk te sparen. Het waterschap neemt deze oplossing mee als mogelijke maatwerkoplossing.	Nee, toepassing van de resultaten en leerpunten uit genoemde onderzoeken is al onderdeel van de huidige werkwijze met betrekking tot maatwerk.
13	Indiener 1	Op de IJsseldijk bevindt zich kostbare stroomdalflora. Indieners verzoeken deze te behouden door de dijkbekleding niet te vervangen en benadrukken de bijdrage van de stroomdalflora aan de stevigheid van de dijkbekleding.	Het waterschap streeft ernaar om de huidige functies en waarden van de dijk waar mogelijk te behouden of terug te brengen na dijkversterking. Dat geldt ook voor de zeldzame dijkflora. Zeldzame dijkflora is waardevol, maar veelal niet beschermd in de Wet Natuurbescherming, waardoor de maatregelen om deze dijkflora te behouden mogelijk niet subsidiabel zijn vanuit de landelijke subsidieregeling waaruit de dijkversterking voor 90% wordt bekostigd. Het waterschap zal op de volgende manieren rekening gehouden met de bijzonder dijkflora:	Er vindt nader onderzoek plaats naar mogelijkheden van behoud of herstel van de stroomdalflora. Dit vraagt geen wijziging van de methodiek, omdat het aspect al wordt onderzocht onder het thema "natuur, rode lijst soorten".

		Samenvatting reactie	Antwoord waterschap	Wijziging in methodiek of alternatieven
			<ul style="list-style-type: none"> - onderzoek naar de bijdrage aan de stevigheid van het talud van de stroomdalflora wordt meegenomen; - er wordt in overleg met ecologen onderzocht of en hoe de dijkflora terug kan komen na versterking van de dijk. <p>De manier waarop de dijkbekleding moet worden versterkt om de erosiebestendigheid van de bekleding te verbeteren wordt nader onderzocht in de planuitwerkingsfase. In de afweging welke maatregelen mogelijk zijn, spelen de volgende thema's een rol: kosten, impact op omgeving en technische aspecten (zoals beheerbaarheid en uitvoeringsrisico's).</p>	
14	Indiener 8, 10, 30, 22, 31	Indieners maken zich zorgen over de verhoging van de dijk in traject 15 en de gevolgen voor hun leefomgeving. Daarnaast vragen indieners zich af waar de ontwerphoogte van de dijk op gebaseerd is, of het noodzakelijk is om de dijk ter hoogte van traject 15 te verhogen en hoe deze hoogte zich verhoudt tot hoogte van de andere dijken.	<p>Het waterschap begrijpt dat het verhogen van de dijk negatieve invloed heeft op de leefomgeving en het woongenot zoals uitzicht. Ter hoogte van traject 15 is verhoging van de dijk echter noodzakelijk om voldoende waterveiligheid te garanderen voor de toekomst.</p> <p>Hoe ver de dijk moet worden verhoogd hangt af van verschillende factoren in het gebied zoals de waterstand (veroorzaakt door IJsselafvoer, storm of een combinatie daarvan) en de golfwerking. De golfwerking is afhankelijk van de oriëntatie ten opzichte van de windrichting en de ruimte in de uiterwaarden voor de dijk (meer ruimte leidt tot hogere golven). Omdat de oriëntatie van de dijk en de ruimte voor de dijk sterk variëren, varieert de mate van verhoging van de dijk ook sterk. Ook bepaalde ontwerpkeuzes die het waterschap maakt kunnen de mate van verhoging beïnvloeden. Indien deze keuzes leiden tot onderscheidende verschillen binnen de uitwerking van de alternatieven, dan zullen de impact van deze verschillen onderzoeken in het MER deel B voor het thema woon-, werk- en leefomgeving.</p>	Nee, het verhogen van de dijk is bij alle alternatieven nodig op traject 15 om voldoende waterveiligheid te kunnen bieden. Het effect van ontwerpkeuzes op de benodigde hoogte en de effecten hiervan worden indien deze onderscheidend zijn meegenomen in het MER deel B.
15	Indiener 8, 16, 19, 31	Indiener vraagt zich af of na de dijkversterking de kwel afneemt in het binnendijks gebied nu er	Kwel is een natuurlijk en veel voorkomend verschijnsel waarbij er water onder de dijk doorstroomt. Piping is een specifieke vorm van kwel waarbij gronddeeltjes met het kwelwater worden meegevoerd.	Dit wordt onderzocht in de planuitwerkingsfase.

		Samenvatting reactie	Antwoord waterschap	Wijziging in methodiek of alternatieven
		maatregelen worden genomen tegen piping.	Als piping niet vanzelf stopt of wordt gestopt, kunnen delen van de dijk uiteindelijk bezwijken. Sommige maatregelen tegen piping verminderen kwel, andere maatregelen stoppen alleen het meevoeren van gronddeeltjes. Of en hoeveel de kwelstroming beïnvloed wordt, hangt van de gekozen alternatief en de ondergrondssituatie en wordt onderzocht in de planuitwerkingsfase.	
16	Indiener 5	Indiener onderstreept en onderbouwt de ecologische en cultuurhistorische waarde van de binnendijkse bosrand bij traject 9 en vraagt alternatieven E en F te onderzoeken en toe te passen, omdat deze zowel de uiterwaarden ter hoogte van de Paddenpol in stand laten als de binnendijkse bosrand.	Het waterschap onderzoekt de komende periode verschillende alternatieven op traject 9. Hierbij nemen we de effecten op de ecologische waarde van de binnendijkse bosrand en de buitendijkse gebieden mee onder Thema natuur. Alternatief F wordt onderzocht. Het waterschap onderzoekt alternatief E niet op deze locatie, vanwege de zeer hoge kosten en omdat verwacht wordt dat het ook met optimalisaties van andere alternatieven mogelijk is om de ecologische waarden te sparen.	Het waterschap neemt de ecologische en cultuurhistorische waarde mee in het alternatievenonderzoek op deze locatie. Alternatief F wordt al onderzocht, alternatief E is als niet kansrijk beoordeeld op dit traject.
18	Indiener 8, 10, 11, 12, 16, 19, 21, 26, 29, 30, 31	Het is indieners onduidelijk hoe de selectie van de kansrijke alternatieven heeft plaats gevonden. Indieners wensen hier meer inzicht in.	Om een afweging voor de selectie van kansrijke alternatieven (zeef 1) en selectie van het Voorkeursalternatief (zeef 2) te maken, is een afwegingskader opgesteld. Het afwegingskader beschrijft de thema's waarop de alternatieven met elkaar worden vergeleken en op basis van welke informatie keuzes door het bestuur van het waterschap worden gemaakt. Het afwegingskader bestaat uit drie hoofdthema's: Impact op omgeving, Techniek en Kosten. Het thema Impact op omgeving is onderverdeeld in een aantal subthema's. Per traject zijn de effecten van de mogelijke alternatieven in zeef 1 beoordeeld op basis van expert judgement met ambtelijke partners en onafhankelijke adviseurs. Het afwegingskader is beschreven in hoofdstuk 5 van de NRD. De selectie van de kansrijke alternatieven is beschreven in de Notitie Kansrijke alternatieven, bijlage 2 van de NRD.	Er wordt niet om een wijziging van de NRD gevraagd.

		Samenvatting reactie	Antwoord waterschap	Wijziging in methodiek of alternatieven
19	Indiener 11, 29	Indiener vragen zich af hoe de dijkversterking zich verhoudt tot de Spooldersluis en de waterveiligheid daarvan	De Spooldersluis is in beheer van Rijkswaterstaat. RWS onderzoekt nog of er maatregelen nodig zijn. Wanneer maatregelen nodig zijn, neemt Rijkswaterstaat hiervoor het initiatief.	De reactie gaat niet over de te onderzoeken alternatieven of aanpak van het m.e.r. onderzoek..
20	Indiener 10, 15	Indiener maken zich zorgen over schade aan hun woning als gevolg van de werkzaamheden aan de dijk.	In de planuitwerkingsfase werkt het waterschap het voorkeursalternatief uit tot een definitief ontwerp. Ook gaat het waterschap dan dieper in op de uitvoeringsmethodiek en bijbehorende effecten. Daarbij is er bijzondere aandacht voor de impact van de uitvoeringswijze op de omgeving, waaronder mogelijke schade door trillingen aan woningen. In de keuze van uitvoeringsvariant speelt het minimaliseren van dergelijke hinder een belangrijke rol. Indien nodig kan er gekozen worden voor een techniek met minder trillingen. Daarmee kan het risico op schade in de omgeving tot een minimum worden beperkt.	De reactie gaat niet over de te onderzoeken alternatieven of aanpak van het m.e.r. onderzoek..
21	Indiener 10	Indiener vraagt zich af hoe schade of waardevermindering wordt vergoed.	In de planuitwerkingsfase maakt het waterschap indien van toepassing met alle grondeigenaren afspraken over schadevergoedingen, gebruik van grond of aankoop van grond. Uitgangspunt is bestaande wet- en regelgeving voor schadeloosstelling. Zonodig wordt op basis van taxaties van de situatie voor en na de maatregelen door een onafhankelijk bureau vastgesteld.	De reactie gaat niet over de te onderzoeken alternatieven of aanpak van het m.e.r. onderzoek..
22	Indiener 10, 11, 16, 17, 19, 22	Indiener vragen hoe de effecten op de woon- en leefomgeving worden meegenomen worden in de keuze van het voorkeursalternatief	In het MER worden de effecten van de dijkversterkingsalternatieven voor diverse milieuthema's beschreven. De effecten op de woon- en leefomgeving (aspect 'Wonen') worden in beeld gebracht onder het thema 'woon-, werk-, en leefomgeving' in het MER. Alle vormen van woonhinder (ook verlies van tuin) worden in beeld gebracht. De uitkomsten van het MER vormen onderdeel van het afwegingscriterium 'impact op de omgeving'. Het waterschap maakt een keuze voor een Voorkeursalternatief op basis van een afweging van de thema's: Impact op de omgeving (en	In het MER worden de effecten op de woon-, werk- en leefomgeving beschreven. Dit maakt deel uit van de huidige (voorgestelde) werkwijze.

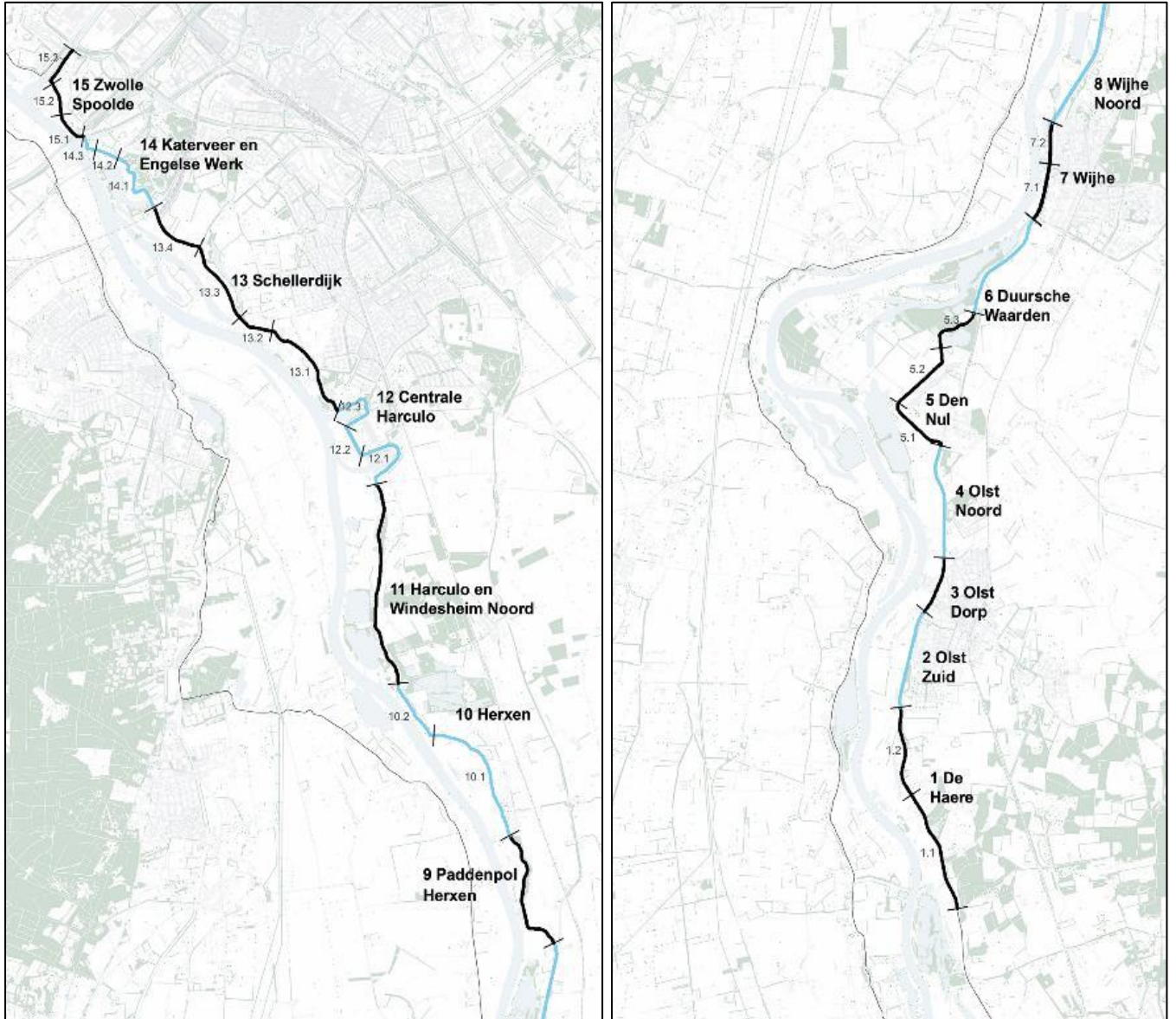
		Samenvatting reactie	Antwoord waterschap	Wijziging in methodiek of alternatieven
			daarbijbehorende milieueffecten), kosten en techniek.	
23	Indiener 10, 11, 16, 19, 21, 29	Indiener vraagt zich af hoe draagvlak wordt meegenomen in de besluitvorming over het voorkeursalternatief voor dijkversterking.	Het waterschap maakt een keuze voor een Voorkeursalternatief op basis van een afweging van de thema's: Impact op de omgeving (en daarbijbehorende milieueffecten), kosten en techniek. Daarnaast brengen we per alternatief het draagvlak in beeld. Dit inzicht in draagvlak neemt het Algemeen Bestuur mee in haar overwegingen voor het definitief vaststellen van het voorkeursalternatief.	De reactie gaat niet over de te onderzoeken alternatieven of aanpak van het m.e.r. onderzoek.
24	Indiener 11, 29	Indiener vraagt zich af op welke wijze de hoeveelheid maatwerk invloed heeft op de keuze van het voorkeursalternatief.	Het aantal maatwerklocaties per alternatief wordt in de verkenningsfase in beeld gebracht. Dit vertaalt zich mogelijk in een lagere score binnen het thema Impact op omgeving, zoals het aspect landschap in het MER en hogere kosten. Op deze manier wordt het meegenomen en afgewogen tegen de andere criteria.	Er wordt niet om een wijziging van de NRD gevraagd.
25	Indiener 11, 17, 29	Indiener vraagt voor traject 15.2 een variant van alternatief E uit te werken wat uit gaat van een muurtje op de kruin van de dijk, samen met een binnendijks scherm dat zowel piping als stabiliteit verzorgt.	Alternatief E is een constructie in de dijk waarmee zowel de opgave voor hoogte, stabiliteit als piping wordt opgelost. Indien alternatief E wordt gekozen als voorkeursalternatief kan dijkverhoging op verschillende manieren worden gerealiseerd, waaronder als zichtbaar muurtje, of door het muurtje te bedekken met grond waardoor het weer een groene dijk wordt. Deze verschillende varianten worden onderzocht in de planuitwerkingsfase. In de afweging welke variant gerealiseerd wordt, spelen de volgende thema's een rol: kosten, impact op omgeving van de varianten (o.a. milieueffecten) en technische aspecten (zoals beheerbaarheid en uitvoeringsrisico's).	De genoemde varianten worden indien van toepassing uitgewerkt in de planuitwerkingsfase
26	Indiener 3, 18, 22, 30	Indiener wens graag zo snel mogelijk duidelijkheid over het ruimtebeslag van dijk, hoogte opgave of wijze van maatwerk bij hun woningen.	Het waterschap streeft naar zo snel mogelijk duidelijkheid voor grondeigenaren. In oktober 2018 is er meer duidelijkheid over het conceptontwerp van de kansrijke alternatieven en het bijbehorende (maximale) ruimtebeslag. In oktober 2018 organiseren we als waterschap	Het waterschap geeft zo snel als mogelijk duidelijkheid aan grondeigenaren.

		Samenvatting reactie	Antwoord waterschap	Wijziging in methodiek of alternatieven
			<p>daarom bijeenkomsten voor grondeigenaren waarin het waterschap duidelijkheid geeft over dit ruimtebeslag per alternatief. Meer informatie vindt u in Bijlage 2.</p> <p>Het waterschap kan in de planuitwerkingsfase duidelijkheid geven over maatwerk en detailuitwerking per perceel.</p> <ul style="list-style-type: none"> - We werken van grof naar fijn. In de Verkenningsfase wordt een keuze voor een Voorkeursalternatief (hoofdoplossingsrichting) gemaakt. In de planuitwerkingsfase wordt het ontwerp in meer detail uitgewerkt inclusief het maatwerk. - De afmetingen van de maatregelen kunnen tot en met de definitieve besluitvorming (vaststelling Projectplan Waterwet) nog wijzigen als gevolg van voortschrijdend inzicht en steeds groeiende kennis over dijken en maatregelen bij dijken. Daarom werkt het waterschap met een bandbreedte voor zowel ruimtebeslag als hoogte die gedurende het project steeds kleiner wordt. Het waterschap wil voorkomen dat nu er exacte afmetingen worden genoemd die later weer moeten worden herroepen. 	
27	Indiener 9, 20	Indiener behoudt zich het recht voor om in de toekomst bezwaar te kunnen maken tegen de definitieve besluiten over de dijkversterking.	<p>Een ieder kan een reactie geven over het Voorkeursalternatief of een zienswijze indienen op het definitieve besluit (ontwerp Projectplan Waterwet), of er wel of geen reactie is gegeven op de notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) is hiervoor niet bepalend.</p> <p>Deze inzageperiode betrof de NRD (start van de m.e.r. procedure). Dit document vormt de aankondiging van het onderzoek naar verschillende alternatieven voor dijkversterking. Een ieder kon op dit document reageren met aanvullende alternatieven of onderwerpen voor het m.e.r. onderzoek.</p> <p>De komende jaren volgende de volgende besluiten (voor het</p>	De reactie gaat niet over de te onderzoeken alternatieven of aanpak van het m.e.r. onderzoek..

		Samenvatting reactie	Antwoord waterschap	Wijziging in methodiek of alternatieven
			<p>ontwerp van de dijk):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Besluit voorkeursalternatief. Hier kan een ieder op reageren. - Ontwerpbesluit projectplan Waterwet (of ontwerp-projectbesluit onder de nieuwe Omgevingswet) waar de wijze van versterking en het ruimtebeslag in beschreven is. Hier kan een ieder een zienswijze op indienen. - Definitief besluit projectplan Waterwet (of projectbesluit). Belanghebbenden kunnen in beroep wanneer zij ook een zienswijze hebben ingediend bij het ontwerpbesluit projectplan. 	
28	Indiener 24	<p>Indiener onderstreept het belang van de IJssel voor de visstand en vraagt zich af:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hoe is sportvisserijgebruik meegenomen bij de selectie van de kansrijke alternatieven? 2. Hoe wordt recreatiebelang in het algemeen en sportvisserijbelang in het bijzonder in de toekomst meegenomen? 3. Welke partij voert de effectstudies uit? 	<p>De dijkversterking heeft geen invloed op rivier en de bijbehorende functie van de rivier voor de visstand.</p> <p>1) Het algemene uitgangspunt is dat de functies op of aan de dijk na de dijkversterking behouden blijven of terug komen, dat geldt ook voor visplekken. De verwachting is dat de dijkversterking geen impact heeft op het aantal visplekken. Hierdoor heeft het sportvisserijbelang daardoor nog geen doorslaggevende rol gespeeld bij de tot nu toe gemaakte selectie van kansrijke alternatieven.</p> <p>2) In het MER worden de effecten van de alternatieven op recreatieve functies beschreven. In MER deel B wordt ook de bereikbaarheid van recreatieve voorzieningen beoordeeld. Naar mate de maatregelen verder worden uitgewerkt kijken we met Sportvisserij Nederland graag naar de bereikbaarheid of uitbreiding van aantal visplekken.</p> <p>3) Ingenieursbureau Witteveen + Bos voert in de verkenningsfase de effectbeoordeling uit. Het is nog niet bekend welke partij dit in de planuitwerkingsfase doet.</p>	De reactie gaat niet over de te onderzoeken alternatieven of aanpak van het m.e.r. onderzoek..

Meekoppelkansen				
29	Indiener 2, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 27, 28, 29, 30, 31, 32,	Indiener geven aan ze geen wandelpad willen op de dijk op trajectdeel 15 in verband met de inbreuk op de privacy. Indiener vragen op welke wijze draagvlak van de meekoppelkansen wordt meegenomen in het proces en de afweging. Daarnaast is er zorg dat een wandelpad in de uiterwaarden de aanwezige natuurwaarden verstoort.	Gemeente Zwolle vindt het van belang om de stad te verbinden met de ligging aan de IJssel en de dijkversterking biedt de mogelijkheid om te verkennen of een wandel/struinp pad mogelijk is. Gezien de reacties en bezwaren uit Spoolde heeft de gemeente besloten niet langer een pad op de dijk te verkennen. Over de verkenning naar een struinp pad door uiterwaarden is tijdens een bewonersavond in Spoolde op 30 mei met grondeigenaren gesproken. Naar aanleiding van de genoemde zorgen en bezwaren heroverweegt de gemeente of de verkenning naar een struinp pad door de uiterwaarden doorgaat.	Ja, de meekoppelkans wandelpad over dijk wordt niet verder onderzocht. Naar aanleiding van de genoemde zorgen en bezwaren van grondeigenaren heroverweegt de gemeente of de verkenning naar een struinp pad door de uiterwaarden doorgaat.
30	Indiener 23	Indiener ervaart in de huidige situatie overlast door de recreatieve druk rondom het Infocentrum IJssel in Den Nul. Indiener geeft aan geen uitbreiding van recreatie te willen door aanleg van een fietsverbinding of andere aanvullende ontsluiting van natuurgebied de Duursche Waarden.	Gemeente Olst-Wijhe brengt deze meekoppelkans in voor verbetering van de doorgaande recreatieve fietsroute tussen Zwolle en Deventer. Staatsbosbeheer wenst een betere ontsluiting van dit natuurgebied voor recreanten. De dijkversterking biedt de mogelijkheid om dit mee te onderzoeken. In de verkenningfase wordt de impact op de omgeving m van deze verbindingen bepaald (waaronder het effect op natuur en de impact op woon- en leefomgeving), en het draagvlak en medewerking van grondeigenaren verkend. De uitkomsten van de verkenning van de meekoppelkans worden meegenomen in de besluitvorming. Tegelijk met het concept voorkeursalternatief voor de dijkversterking maken de gemeente Olst-Wijhe en Staatsbosbeheer kenbaar of de recreatieve verbindingen in het verdere traject wel of niet worden meegenomen.	Nee, de haalbaarheid van deze meekoppelkans wordt verkend, hierbij wordt ook gekeken naar draagvlak en medewerking van grondeigenaren

Bijlage 1 Trajectindeling project IJsseldijk Zwolle-Olst

Bijlage 2 Hoe betreft het waterschap grondeigenaren bij deze dijkversterking?

Een aantal reacties gaat over het proces met betrekking tot het overleg met grondeigenaren op en rond de dijk. Reactanten vragen zich af hoe en wanneer grondeigenaren bij het ontwerp- en afwegingsproces worden betrokken. Ondanks dat dit geen relatie heeft met voorliggende NRD, begrijpt het waterschap deze vraag en lichten we de rol van grondeigenaren in het proces graag toe.

Het dijkversterkingsproject doorloopt drie fasen waarin het waterschap van grof naar fijn werkt, in ieder fase betrekken we grondeigenaren, waarbij we op het juiste moment over de juiste thema's in gesprek willen gaan. In iedere fase wordt het ontwerp op steeds hoger detailniveau uitgewerkt. Gedurende het uitwerken en onderzoeken van de alternatieven vindt de afstemming van grondeigenaren daardoor ook steeds specifiek en op een ander manier plaats. Onderstaand worden de verschillende fasen behandeld.

Verkenningfase

In de Verkenningfase vindt participatie en het betrekken van omgevingspartijen groepsgewijs plaats. In de verkenningfase worden de verschillende alternatieven op hoofdlijnen uitgewerkt en afgewogen en vindt de keuze plaats voor een voorkeursalternatief. In deze fase vindt de uitwerking en afweging plaats op (deel)trajectniveau; er worden geen ontwerpen op perceelsniveau gemaakt.

Ook het betrekken van grondeigenaren vindt groepsgewijs plaats, op de volgende wijze:

- via Dijkdenkersbijeenkomsten (circa 3 keer per jaar);
- door deelname (van vertegenwoordiging) in het Omgevingsplatform;
- tijdens speciale bijeenkomsten voor grondeigenaren over het ruimtebeslag van de kansrijke alternatieven (najaar 2018).
- tijdens inloopbijeenkomsten waarvoor grondeigenaren persoonlijk worden uitgenodigd (voorafgaand aan belangrijke beslistmomenten, minstens 1 bijeenkomst per jaar)

Eind 2019 maakt het Algemeen Bestuur een keuze voor een Voorkeursalternatief voor dijkversterking per dijktraject. Met deze keuze is op hoofdlijnen duidelijk op welke wijze de IJsseldijk versterkt gaat worden en waar maatregelen genomen gaan worden. Met dit besluit neemt de groep grondeigenaren in omvang af.

Maatwerk

Het waterschap streeft ernaar de huidige woonfuncties te behouden. De alternatieven die in de Verkenningfase worden onderzocht zijn ter hoogte van woningen niet altijd inpasbaar. Voor deze locaties wordt een maatwerkoplossing gezocht. Aan het einde van de Verkenningfase, bij de keuze voor het Voorkeursalternatief in 2019, geeft het waterschap duidelijkheid over behoud van de woonfuncties op en langs de dijk en of een woonfunctie door maatwerk behouden kan blijven. In de planuitwerkingsfase wordt het maatwerk in overleg met de betrokken grondeigenaar/eigenaren uitgewerkt en wordt de keuze gemaakt welke maatwerkoplossing wordt toegepast. Bij de uitwerking is bijzondere aandacht nodig voor de aansluitingen vanuit het maatwerk op de rest van het dijktraject.

Planuitwerkingsfase

In deze fase vindt het contact met grondeigenaren individueel plaats. Na de formele Voorkeursbeslissing kan het waterschap met de overgebleven betrokken grondeigenaren een individueel gesprek starten om wensen en eisen ter optimalisatie van het ontwerp en ruimtebeslag ter plaatse te bespreken. In deze fase wordt een ontwerp per perceel gemaakt en wordt er ook op meer detail gekeken naar bomen en andere begroeiing. In deze periode worden ook de gesprekken gevoerd over de te treffen vergoedingen conform wet- en regelgeving voor gebruik van de grond of andere schade.

Dit ontwerp wordt vervolgens vastgelegd in ontwerpbesluit waar zienswijzen op in gediend kunnen worden. Na behandeling van de zienswijzen wordt over het definitieve ontwerp een besluit genomen

door het Algemeen Bestuur van het Waterschap en de Gedeputeerde Staten van Provincie Overijssel. Tegen dit besluit kunnen belanghebbenden op basis van de zienswijze in beroep bij de Afdeling voor bestuursrechtspraak. Indien partijen er op het moment van definitief projectplan niet in de minne zijn uitgekomen met elkaar, zal het waterschap overgaan tot gerechtelijke procedure zoals onteigening dan wel gedoogplicht.

Realisatiefase

Ook in deze fase vindt het contact met grondeigenaren individueel plaats. Het waterschap en een aannemer werken de ontwerpen uit tot een uitvoeringsontwerp en plan. Ook in deze fase vindt uitvoerig overleg plaats met de betrokken eigenaren, pachters en huurders. Bij de voorbereiding van de uitvoeringsfase worden afspraken gemaakt over de uitvoering, werkwegen en -terreinen en werktijden. Het contact, wanneer de uitvoering eenmaal is begonnen, gaat met name over hinder en zoveel mogelijk beperking daarvan.

Bijlage 3 Kansrijke alternatieven traject 15 Spoolde (nieuw)

